

Raadsvoorstel

Onderwerp

Perspectiefnota Landbouw

Begrotingswijziging

n.v.t.

Datum raadsvergadering

6 juli 2021

Portefeuillehouder

M.J. van Dijk

Organisatie onderdeel

Team Economie & Duurzaamheid

E-mail opsteller

caspar.toetenel@stichtsevecht.nl

Telefoonnummer opsteller

0346254077

Registratie nummer

Z/21/207198-VB/21/97230

Aan de gemeenteraad

Voorgesteld Besluit

De Perspectiefnota Landbouw vast te stellen als bouwsteen voor de omgevingsvisie

Samenvatting

Bijgevoegd bij dit voorstel treft u de perspectiefnota landbouw. Het is een van de uitwerkingen van de ambitie om te werken aan een vitaal platteland. De gemeente Stichtse Vecht heeft een oppervlakte van 10.683 ha. Het grootste deel van het grondgebied, tweederde van het oppervlak, wordt gebruikt door de landbouw. Door het grote ruimtegebruik van de landbouw heeft deze sector een grote impact op niet alleen het buitengebied, maar de gehele gemeente. Dit feit inclusief de regionale beleidsontwikkeling van het Ruimtelijke Economisch Programma (REP / Integraal Ruimtelijke Perspectief (IRP), de Regionale Energie Strategie (RES), de Regionale Adaptatie Strategie (RAS), de Regionale Veenweidestrategie (RVS) en de lokale beleidsuitwerking van de Omgevingswet maken het relevant om kennis te hebben van enerzijds de perspectieven van de landbouw en anderzijds ambities van agrarische ondernemers. De Perspectiefnota Landbouw biedt dit inzicht en maakt het mogelijk dit mee te wegen in de beleidsvorming.

Bijlagen

1. Perspectiefnota Landbouw

Doel en beoogd maatschappelijk effect

De landbouwsector & de opgave

Het buitengebied van de gemeente Stichtse Vecht kent een uniek landschap van hoge kwaliteit, gelegen tussen de Utrechtse Heuvelrug en het grote westelijke veengebied en de grote stedelijk agglomeraties. De talrijke landschappelijke en cultuurhistorische waarden bieden de omgeving identiteit en kwaliteit. Dit biedt de gemeente een kracht en een belangrijke recreatieve waarde voor inwoners en bezoekers. Over de jaren heen heeft het gebied zich op basis van deze eigen kracht en dynamiek ontwikkeld tot een divers en multifunctioneel karakter. De landbouw is, ondanks dat zij niet meer de enige economische functie in het gebied is, nog steeds nadrukkelijk aanwezig. Hoewel het aantal arbeidsplaatsen in de agrarische sector beperkt is, draagt de sector in belangrijke mate bij aan werkgelegenheid in andere sectoren (bv. in de vervoerssector, dienstverlening en machinebouw). Ook is de toegevoegde waarde per arbeidsplaats binnen de agrarische sector één van de hoogste in Stichtse Vecht. Daarmee is de agrarische sector niet alleen beeldbepalend voor de beleving van het buitengebied, maar ook van belang als economische sector binnen Stichtse Vecht. De agrarische sector staat door fysieke en beleidsmatige ontwikkelingen voor een grote opgave:

1. Het voorkomen van en omgaan met klimaatverandering
2. Het verbeteren van natuur en biodiversiteit
3. Bijdragen aan de energietransitie
4. Ruimte bieden voor wonen, werken en recreëren

Perspectiefnota Landbouw

Perspectieven en ambities van agrarische ondernemers zijn omschreven binnen deze nota en kunnen dan ook afwijken van gemeentelijk beleid of standpunten. Het Bureau CLM reflecteert hierop en schetst aan de hand van zichtbare trends kansrijke initiatieven voor de landbouw in Stichtse Vecht en biedt handelingsopties voor de gemeente. De toekomstperspectieven zijn in samenhang met de deelgebieden van de omgevingsvisie vorm gegeven. De inhoud sluit hiermee aan op de omgevingsvisie en geeft mede richting aan de uitwerking van de Omgevingswet en vormt input voor regionale beleidsontwikkeling. De Perspectiefnota Landbouw is een bouwsteen en het proces wordt afgerond nadat dit document als bouwsteen is vastgesteld in de raad. De integrale afweging en verdere uitwerking van de inhoud vindt plaats binnen het traject van de omgevingsvisie en het hoofdstuk / omgevingsprogramma Vitaal Platteland.

Duurzaamheidsaspecten

De aanpak van het stikstofvraagstuk zal deels gebiedsgericht plaatsvinden onder regie van de provincie. In die gebiedsgerichte aanpak kunnen ook andere maatschappelijke opgaven worden meegenomen. De bouwsteen Perspectiefnota Landbouw biedt inzicht en handelingsopties om bij te dragen aan het reduceren van stikstof emissies.

Andere aspecten vallen samen met de opgaven: energietransitie, klimaatverandering en het herstel van natuur & biodiversiteit. Agrariërs willen hun ondernemingen toekomstbestendig en economisch sterker maken en hebben daarbij oog voor maatschappelijke ontwikkelingen en opgaven. De opgenomen perspectieven en handelingsopties bieden inzicht en mogelijkheden om hieraan te werken. De concrete doorvertaling zal plaatsvinden binnen het integrale besluitvormingsproces van de omgevingsvisie.

Relatie met bestaand beleid en regelgeving

De komende jaren hebben we als gemeente, maar ook als regio grote groeiopgaven. Een groei die niet alleen gaat om wonen, werken en recreëren, maar ook een groei van inzicht en het zorgen voor een klimaatbestendige en duurzame toekomst. De Omgevingswet biedt nieuwe instrumenten om hieraan te werken. In de omgevingsvisie kijken we in principe 10 tot 20 jaar vooruit. We leggen ambities

en doelen vast die we de komende jaren binnen programma's verder gaan uitwerken. De Omgevingsvisie wordt het integrale beleidsdocument op de fysieke leefomgeving en zal hierom volgens een beleidscyclus om de 4 a 5 jaar worden herijkt. De transities in het buitengebied, waaronder die van de landbouw, vragen om een lange termijn blik en programmatische aanpak. De omgevingsvisie en omgevingsprogramma's vormen de democratisch gelegitimeerde, strategische en praktische instrumenten om hier verder uitwerking aan te geven.

Het proces

- Het coalitieakkoord en collegewerkprogramma 2018-2022 sluiten aan op de thematische omschrijving van Vitaal Platteland. Dit gaf de aanleiding voor de start van het proces met een brede inventarisatie. In overeenkomst met het amendement A2 (2 & 3 oktober 2018) van het CDA, de PVDA en Maarssen2000 zal dit proces ook leiden tot een beleidsplan. Hiermee verkreeg het proces en het resultaat een overlap met de opstelling van de omgevingsvisie en zijn beide processen door het college op 18 februari 2020 geïntegreerd.
- Met de toetreding van Lokaal Liberaal tot het college in juli van vorig jaar, is er een addendum toegevoegd aan het collegewerkprogramma. Daarin wordt prioriteit gegeven aan het opstellen van een Visie Vitaal Platteland: *“De visie vormt een bouwsteen voor de omgevingsvisie en haakt aan op het Ruimtelijk Economisch Programma (REP / IRP) U16. De visie wordt opgesteld in een participatief traject met betrokken inwoners en ondernemers en aangeboden aan de raad.”*
- Het college heeft in december 2020 van vorig jaar opdracht gegeven aan Bureau CLM om een perspectiefnota landbouw op te stellen.

De Perspectiefnota Landbouw is het eindresultaat van dit proces. Het document is een bouwsteen voor de omgevingsvisie; fungeert als leidraad voor de toekomst; en kan gebruikt worden als input in de regionale beleidstrajecten die spelen. Daarbij geeft het richting aan uitvoering en verdeelt hierin de rollen en verantwoordelijkheden van gebiedspartijen. Wegens de richtinggevende inhoud en impact op de omgevingsvisie is er gekozen voor een integratie met het participatieproces van de omgevingsvisie en bieden we de bouwsteen aan de raad aan.

Argumenten

1. Het vaststellen van de bouwsteen Perspectiefnota Landbouw past binnen het collegewerkprogramma

De bouwsteen Perspectiefnota Landbouw draagt bij aan het implementeren van de omgevingswet (Programma 3 Fysiek); het realiseren van een aantrekkelijk ondernemersklimaat (Programma 5 Samenleving); het realiseren van een vitaal platteland met een economisch gezonde basis (Programma 5 Samenleving).

2. De bouwsteen Perspectiefnota Landbouw brengt inzichten en handelingsopties in kaart die belangrijk zijn voor de uitwerking van de omgevingsvisie

Niet eerder heeft de gemeente de perspectieven en ambities van agrarische ondernemers, coöperaties en belangenverenigingen opgehaald en hen geconfronteerd met de fysieke en beleidsmatige ontwikkelingen die de sector raken. Gezien het belang van de sector als ruimtelijk en economisch drager is deze input van belang geweest bij het opstellen van de omgevingsvisie. De toekomstperspectieven per deelgebied en de handelingsopties vormen input voor de verdere uitwerking van de omgevingsvisie en het omgevingsprogramma Vitaal Platteland. Een integrale omgevingsvisie is noodzakelijk voor afweging van de verschillende opgaven.

3. De bouwsteen Perspectiefnota Landbouw fungeert als een leidraad van de toekomst en kan gebruikt worden bij (regionale) beleidsontwikkeling

Het REP, de RES, de RAS en de RVS hebben elk ruimtelijke claims op o.a. het buitengebied van de gemeente. Als gemeente zijn we deelgenoot van deze regionale processen. Deze processen krijgen een gebiedsgerichte vertaling en hierdoor is het belangrijk om goed op de hoogte te zijn van de perspectieven en ambities van agrarische ondernemers. Agrarische ondernemers zien hierin namelijk kansen en bedreigingen en zij zijn zich bewust van maatschappelijke opgaven. De bouwsteen Perspectiefnota Landbouw deelt deze inzichten. Daarbij worden mogelijkheden omschreven om agrarische ondernemers te stimuleren en verleiden om bij te dragen aan maatschappelijke opgaven.

4. De bouwsteen Perspectiefnota Landbouw koppelt de transitie van de landbouw aan maatschappelijke opgaven zoals o.a. energie, natuur en recreatie

De bouwsteen Perspectiefnota Landbouw maakt de opgave voor de deelgebieden binnen de omgevingsvisie inzichtelijk en vertaalt deze tot kansrijke mogelijkheden voor uitvoering. Uitgangspunt hierbij is het behoud van (de kwaliteiten van) het huidige landschap en dat ontwikkelen tot een vrijetijdslandschap waarin natuur, erfgoed en cultuurhistorie stevig zijn verankerd.

Kanttekeningen

1. Er is een sectoraal participatief traject doorlopen dat aansluit op het integrale participatie traject van de omgevingsvisie

Voor het opstellen van de bouwsteen perspectiefnota landbouw zijn bestaande beleidsnota's onderzocht. Hierbij is gekeken op welke wijze bestaand beleid meegenomen kon worden en hoe er ingespeeld kan worden op toekomstig beleid. Geconcludeerd is dat een separaat visietraject teveel overlap heeft met de omgevingsvisie en zou leiden tot dubbelingen in resultaat en participatie. Hierom is er expliciet gekozen voor een participatietraject met agrarische ondernemers en vertegenwoordigers. Het inzicht dat hieruit werd verkregen is nog niet eerder door de gemeente in kaart gebracht en vormt hiermee een waardevolle aanvulling op- en binnen het traject van de omgevingsvisie. De inhoud van de bouwsteen geeft mede richting aan de inhoud van het hoofdstuk Vitaal Platteland en het bijbehorende omgevingsprogramma. Binnen het participatieproces van de omgevingsvisie bieden we de bouwsteen Perspectiefnota Landbouw aan als bijlage en richtinggevend document. Zodoende nodigen we stakeholders en inwoners uit om reactie te geven op het integrale hoofdstuk Vitaal Platteland en verschaffen we inzicht in een proces dat hieraan richting heeft gegeven.

Communicatie

Bij de opstelling van deze Perspectiefnota Landbouw zijn agrariërs en organisaties van agrarisch ondernemers nadrukkelijk betrokken. Gelijktijdig met de inventarisatie van data van de agrarische sector is gesproken met LTO-Noord, het Natuurcollectief Rijn, Vecht en Venen, Gebiedscoöperatie Groot Wilnis – Vinkeveen en Programmabureau Utrecht-West en een aantal individuele agrarische ondernemers.

De bouwsteen Perspectiefnota Landbouw is na besluitvorming in het college vanaf 4 juni voor 6 weken als bijlage van de omgevingsvisie ter inzage gelegd. Daarmee wordt iedereen in de gelegenheid gesteld om te reageren. Dit hebben wij breed aangekondigd, zowel via onze eigen communicatiekanalen (website en social media) als in de lokale media. Inhoudelijke reacties op de perspectiefnota Landbouw worden meegenomen in het onderdeel Vitaal Platteland van de Omgevingsvisie. Wanneer het gaat om feitelijke onjuistheden zal er een aanpassing worden gemaakt in de bouwsteen Perspectiefnota Landbouw. U wordt hierover via een Raadsinformatiebrief geïnformeerd.

Financiën, risico's en indicatoren

De vaststelling van de bouwsteen Perspectiefnota Landbouw brengt geen directe financiële consequenties met zich mee. Mogelijk ontstaan deze wel op het moment dat de integrale afweging binnen de uitwerking van de omgevingsvisie leidt tot directe financiële effecten. Binnen het proces van de omgevingsvisie wordt er onderzoek gedaan naar investeringen die aan de orde kunnen zijn, hoe deze kunnen worden gedragen en hoe we kunnen optrekken met publieke en private partners. Kortom, de integrale afweging volgt later binnen het proces van de omgevingsvisie.

De bouwsteen Perspectiefnota Landbouw is parallel opgesteld aan de omgevingsvisie en in sommige regionale beleidsprocessen opeenvolgend. Agrarische ondernemers en vertegenwoordigende organisaties hechten waarde aan het gevoerde proces, maar kunnen zich mogelijk niet herkennen in integraal opgestelde beleidsdocumenten van de gemeente of de regio. Dit is inherent aan het gevoerde proces en is zo goed als mogelijk verwerkt in de bouwsteen.

25 mei 2021

Burgemeester en wethouders van Stichtse Vecht

Gemeentesecretaris
drs. F.J. Halsema

Burgemeester
drs. A.J.H.T.H. Reinders